

10. 3. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Obchodní podíl a rozvod - musíte se dělit o zisk z úspěchu vaší společnosti?

Česká republika je jednou ze zemí s nevyšší rozvodovostí v Evropě – dle statistik od roku 2000 končí rozvodem 45 - 50 % manželství.[1] S rozvodem se přitom neodmyslitelně pojí řada právních důsledků. Jak moc náročné je bude zvládnout ovlivňuje nejen majetkový režim, který si manželé pro dobu trvání svého manželství zvolili, ale také to, zda se budou (brzy již bývalí) manželé ochotni na aspektech konce jejich svazku dohodnout, nebo zda přenechají řešení soudu.

Manželské majetkové právo upravuje zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („občanský zákoník“), v ustanovení § 708 a násl. Společné jmění manželů podle něj tvoří to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není z právních poměrů vyloučeno, ovšem pokud společné jmění nezanikne za trvání manželství na základě zákona. Manželé mohou volit ze dvou režimů společného jmění – zákonného či smluveného; třetí režim je zakládán autoritativně rozhodnutím soudu. Volba některého ze smluvených režimů může následné vypořádání společného jmění značně usnadnit. Na druhou stranu uzavírání předmanželské smlouvy může být manželi mnohdy vnímáno jako negativní postoj jednoho vůči druhému a pochopitelně málokdo myslí před svatbou na to, zda a za jakých podmínek se bude rozvádět.

Nejčastějším režimem je proto režim zákonný. Občanský zákoník v ustanovení § 709 odst. 1 vymezuje jeho rozsah negativně, tedy uvedením toho, co jeho součástí není – kromě těchto výjimek je součástí společného jmění vše, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství. Součástí společného jmění však nejsou jen aktiva, ale také pasiva v podobě dluhů převzatých za trvání manželství, s výjimkami uvedenými v ustanovení § 710 občanského zákoníku.

A jak je to v zákonném režimu s vlastnictvím obchodního podílu?

Předně je omezeno nabytí obchodního podílu z prostředků, které jsou součástí společného jmění – dle ustanovení § 715 odst. 2 občanského zákoníku se k takovému využití součástí společného jmění vyžaduje souhlas druhého manžela a v případě, že byl opomenut, může se druhý manžel dovolat neplatnosti takového jednání. Ustanovení § 709 odst. 3 občanského zákoníku výslovně stanoví, že podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu je součástí společného jmění, stal-li se manžel společníkem v době trvání manželství. Výjimkou je, pokud obchodní podíl nabyt některým ze způsobů zakládajících jeho výlučné vlastnictví, např. darem, dědictvím, právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví (§ 709 odst. 1 občanského zákoníku). Pro vlastnictví obchodního podílu je podstatným také odst. 2 téhož ustanovení, podle kterého je součástí společného jmění také zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů. Ačkoli by tedy byl obchodní podíl ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů, zisk, který by z něj plynul, je součástí společného jmění.

Pokud by se obchodní podíl stal v průběhu manželství součástí společného jmění, ačkoli si to manželé nepřáli, a souhlasí, aby obchodní podíl zůstal ve vlastnictví pouze jednoho z nich, je možné přejít ke smluvenému režimu dle ustanovení § 717 odst. 1 občanského zákoníku i v průběhu manželství a rozsah společného jmění v zákonném režimu zúžit. Je vhodné podotknout, že takovou smlouvu nestačí neformálně sepsat doma mezi manželi – smlouva o manželském majetkovém režimu

dle ustanovení § 716 odst. 2 občanského zákoníku vyžaduje formu veřejné listiny, kterou se rozumí listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomocí nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon (§ 567 občanského zákoníku). Takovou veřejnou listinou je především notářský zápis (§ 3026 odst. 2 občanského zákoníku).

Jak vypořádat v případě rozvodu obchodní podíl?

Občanský zákoník hovoří při zániku či zrušení společného jmění předně o dohodě o vypořádání. Manželé nejsou při jejím vytváření nijak zásadně omezeni, nesmí jí být však dotčeno právo třetí osoby (§ 737 občanského zákoníku) - ve vztahu k obchodnímu podílu lze uvažovat nejen o dalších společnících, ale také o právnické osobě, o jejíž obchodní podíl se jedná. Manželé dokonce v dohodě o vypořádání mohou odlišně upravit jinak stanovená pravidla pro vypořádání, vypočtená v ustanovení § 742 občanského zákoníku. Teprve v případě, že se mezi manžely dohoda uzavřít nepodaří, nastupuje na scénu na návrh některého z manželů soud, který o vypořádání autoritativně rozhodne. Občanský zákoník pamatuje i na situace, kdy nedojde ani k dohodě, ani k podání návrhu na vypořádání společného jmění - ustanovení § 741 občanského zákoníku pak stanoví aspekty vypořádání nevyvratitelnou právní domněnkou.

V případě, že obchodní podíl je ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů, tedy není součástí společného jmění manželů, může se zdát, že o něm není nutné při vypořádání společného jmění vůbec uvažovat. Situace ovšem není tak černobílá. Pokud se manželé dokázali ohledně vypořádání svého majetku dohodnout, v zásadě nevzniká žádný problém. Ovšem v situaci, kdy manželé nejsou dohodě nakloněni, je pravděpodobné, že mezi nimi existuje spor ohledně toho, co z jejich majetku je nutné, a jakým způsobem, vypořádat, a jednou z těchto položek může být i obchodní podíl, zejména pak v situacích, kdy má velkou hodnotu.

Judikatura rozlišuje, zda jste podnikající fyzická osoba s vlastním podnikem, nebo vlastník obchodního podílu obchodní společnosti

Je předně nutné odlišovat, zda se jedná o vypořádání podnikání jednoho z manželů jako podnikající fyzické osoby, nebo o vypořádání obchodní podílu, který jeden z manželů vlastní v určité společnosti, např. společnosti s ručením omezeným. V případě, že je jeden z manželů podnikající fyzickou osobou, přičemž podnikat začal již před uzavřením manželství, existuje ustálená judikatura, že podnikající manžel je povinen při zániku společného jmění zahrnout do společného jmění manželů rozdíl mezi aktivy a pasivy, tedy výnosy (dle nyní účinného občanského zákoníku již pouze zisk) jeho podnikání (k tomu viz rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 2296/04, 22 Cdo 4926/08, 22 Cdo 1192/07, 22 Cdo 425/08).[\[2\]](#)

Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2545/2003, se také podnikání jednoho z manželů jako fyzické osoby považuje za výkon povolání a představuje jeden ze způsobů ekonomického zajištění manželů. Ze zisku z podnikání je pořizován společný majetek manželů - jak již bylo řečeno, i zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů, je součástí společného jmění. Obdobně jako s vynaložením součásti společného jmění k nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstvu, také k použití součásti společného jmění k podnikání jednoho z manželů musí druhý z manželů vyslovit souhlas, ovšem pouze pokud přesahuje majetková hodnota toho, co má být použito, míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Při použití pravidel pro vypořádání společného jmění dle ustanovení § 742 občanského zákoníku má každý z manželů nahradit to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek. Nejvyšší soud však odmítá, aby byl ze sporu o vypořádání společného jmění činěn jakýsi vyúčtovací spor, v němž by se dohledávaly jednotlivé výnosy a výdaje s jejich účelovým určením zpravidla bez možnosti dospět ke spolehlivým závěrům. Přiklání se proto k řešení, kdy je podnikající manžel povinen nahradit do společného jmění takovou částku, jež by se rovnala pozitivnímu (kladnému) rozdílu mezi aktivy a pasivy jeho podnikání ke dni zániku společného jmění, což bude zpravidla představovat cenu podniku určenou odborným

znaleckým posudkem.

V usnesení ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 22 Cdo 5148/2017, Nejvyšší soud odmítl, že by se tyto závěry daly aplikovat rovněž na situaci, kdy je mezi manžely sporné vypořádání obchodního podílu, který jeden z manželů nabyt před uzavřením manželství. Žalobkyně v řešeném případě žádala vypořádání, které označovala jako „vyrovnávací podíl“, ve který se dle jejího tvrzení obchodní podíl po rozvodu manželství transformoval, a to ačkoli nebyl součástí společného jmění manželů. Argumentovala především tím, že *„z podniku během trvání manželství plynuly příjmy pro rodinu, byly reinvestovány prostředky získané podnikáním manžela zpět do podniku a jeho majetková struktura se v průběhu manželství změnit tak, že do podniku ve výlučném vlastnictví manžela byla vložena majetková hodnota, která je součástí SJM.“* Odvolací soud neshledal požadavek na vypořádání vyrovnávacího podílu plynoucího z obchodního podílu ve výši 1/3 za důvodné, jelikož obchodní podíl byl ve výlučném vlastnictví manžela s ohledem na to, že jej nabyt již před uzavřením manželství. Proto podle soudu nebyla opodstatněná ani žádost o to, aby manžel nahradil do společného jmění částku, která se rovná pozitivnímu rozdílu mezi aktivy a pasivy jeho podnikání ke dni zániku společného jmění. Podstatným rozdílem mezi tímto případem a případem řešeným pod sp. zn. 22 Cdo 2545/2003 spočívá v tom, že zatímco v jednom případě šlo o vypořádání podniku, který vlastnila výlučně fyzická osoba podnikající, v druhém šlo o vypořádání obchodního podílu, který nelze označit za „podnik“ v témže smyslu.[\[3\]](#)

Za zhodnocení obchodního podílu se tak u rozvodu neplatí?

Nejvyšší soud ve výše popsaném usnesení upozorňuje především na oddělení majetku společnosti od majetku společníků, tedy fyzických osob a právnické osoby. Dle soudu přitom v poměrech dané věci jedinou majetkovou hodnotou výlučně náležející žalovanému manželu byl právě obchodní podíl v obchodní společnosti - náklady vynaložené v souvislosti s vlastnictvím tohoto obchodního podílu tak představovaly majetkové přesuny ze společného majetku do majetku společnosti s ručením omezeným. Dle Nejvyššího soudu je proto nelze považovat bez dalšího jako vnos ze společného majetku do výlučného majetku jednoho z manželů, jelikož se jedná o majetek právnické osoby, společnosti s ručením omezeným. Z toho lze tedy dovozovat, že obchodní podíl náležející do výlučného vlastnictví jednoho z manželů v rámci rozvodu manželství se nezahrnuje do vypořádání společného jmění manželů.

Z judikatury se tak zdá, že při vypořádání společného jmění manželů, jehož součástí není obchodní podíl jednoho z manželů, nehraje roli, zda za léta manželství hodnota obchodního podílu o pár nul stoupla, a to dokonce ani v případě, že manžel na toto zhodnocení vynakládal určité finanční prostředky ze společného jmění. Do vypořádání se nezahrne obchodní podíl jako věc, která náleží výlučně jednomu z manželů, ani hodnota, kterou za doby trvání manželství nabyt. Jedná se však o ojedinělé rozhodnutí, nikoli pevně zavedenou rozhodovací praxi, otázkou tedy je, zda bude dále udržována. V současnosti se však kloníme k názoru, že zatímco podnik manžela jako podnikající fyzické osoby se v případě rozvodu vypořádává, obchodní podíl ve výlučném vlastnictví manžela nikoli.

JUDr. Michal Šilhánek,
advokát

Markéta Schwarzová,
právní praktikant

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:

Tučapy 240

683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:

Březinova 746/29

616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310

e-mail: info@lawya.cz

[1] Němečková, M., Kurkin, R., Štyglerová, T. Archiv: Rodinné chování v České republice: první děti později a mimo manželství. Eurostat, 2019. ISSN 2443-8219. K dispozici >>> [zde](#).

[2] Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 36 Co 679/2012

[3] Judikatura Nejvyššího soudu vznikala ještě za účinnosti zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, který definoval podnik jako „soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.“ Vlastnictví obchodního podílu však nelze bez dalšího označit za podnikání (k tomu viz § 420 občanského zákoníku).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)

- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)